

Helsinki 6.11.2017/ra

Dnromme 3235/031/2017

EDUSKUNTA

Perustuslakivaliokunta

asia: HE 134/2017vp laiksi tulotietojärjestelmästä ym

kuultava: tietosuojavaltuutettu

Pyydettynä lausuntonani esitän toimialaani kuuluvan henkilötietojen suojan osalta kunnioittavasti;

Yleistä

Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen mukaan tarkoituksena on säätää;

1. valtakunnallisesta tulotietojärjestelmästä
2. velvollisuudesta käyttää sitä lakisääteisten ilmoittamis- ja tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tulotietojen ja muiden niihin liittyvien tietojen antamiseen
3. mahdollisuudesta käyttää tulotietojärjestelmää tiedonsaantioikeuden piiriin kuuluvien tietojen antamiseen.

Tulotietojärjestelmän säätämisen lähtökohtana on ollut aluksi säätää asian edellyttämästä Verohallinnon Tulorekisteriyksiköstä ja sen tehtävistä ja toimivallasta. Voimassa olevan henkilötietolain (523/1999) 8§:n mukaan henkilötietojen käsittelyn eräs yleinen edellytys on, että käsittely perustuu rekisterinpitäjän laissa säädettyyn tehtävään. EU:n tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 6 artiklassa on vastaavan sisältöinen, ymmärtääkseni perustuslain julkisen vallan käyttöä henkilötietojen käsittelyn osalta koskevan edellytyksen mukainen oikeusohje. Edellä mainitun asetuksen mukaan rekisterinpitäjänä voi toimia 4 artiklan 7-kohdassa mainittu taho. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen mukaan Tulorekisteriyksikkö olisi osa verohallintoa. Asiaa on siis arvioitava myös sen perusteella, mihin elimeen tietosuojaviranomainen voisi esimerkiksi kohdistaa mahdolliset hallinnolliset seuraamukset.

Esityksessä on kyllä hyvin perusteltu valittu rekisteriin ja rekisterinpitäjyyteen pohjautuva toimintamalli. Muutoinkin totean, että esityksessä on tehty huolellinen tietosuojasetuksen vaikutuksia koskeva analyysi.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään vakiintuneesti kiinnittänyt huomionsa seikkoihin, joista henkilötietojen suojan osalta on laissa säädettävä. Vastaavasti tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 alakohdassa on vastaankaltainen säännös.

Käsiteltävänä olevaa asiaa arvioidessani olen erityisesti kiinnittänyt huomioni kahteen seikkaan: a) laajentaako järjestelmä käsiteltävien henkilötietojen joukkoa? b) Laajentaako se järjestelmää käyttävien tiedonsaantioikeuksia nykyisestä? Hallituksen esityksen mukaan kummankaan tilanteen osalta ei tapahdu muutoksia. Näyttääkin, että asiassa on paremminkin kysymys tiedonantojärjestelmän ja -velvoitteen frekvenssin muutoksesta.

Ymmärtääkseni järjestelmää voitaisiin myös käyttää valvonnallisiin tarkoituksiin, mutta ne eivät näyttäisi niinkään kohdistuvan palkansaajiin kuin -maksajiin.

Pidän hyvänä, että esityksessä on huomioitu myös rekisteröityjen vaivaton tiedonsaantioikeus ja vastaavasti asetukseen perustuvaa tilintekokykyisyyttä ilmentävä tiedonantovelvoite. Esitykseen liittyvä MyData -ajattelu on suhteessa tietosuojasetukseen perusteltua.

Yksityiskohtaisia huomioita

4§ Rekisterinpitäjä ja tulotietojärjestelmään liittyvät vastuut

Esityksen mukaan Tulorekisteriyksikkö päättää myös siitä, mitkä tulorekisterin tiedot tiedon käyttäjille tässä laissa tarkoitettuihin käyttötarkoituksiin luovutetaan. Tätä päätösvaltaa käytettäessä pitää päätösten luonnollisesti perustua osapuolten lakiin perustuviin tiedonsaantioikeuksiin.

Muistutan myös, että esimerkiksi tietokannan vikaantumistilanteissa rekisterinpitäjällä on velvollisuus jopa oma-aloitteisesti oikaista havaitsemansa virheet.

19§ Tulorekisteriyksikön yhteistyöryhmä

Pidän perusteltuna, että tässä tarkoitettu yhteistyöryhmä ainakin kuulusi henkilötietojen suojaa koskevia asioita käsitellessään viranomaisen tietosuojavastaavaa sen varmistamiseksi, että yhteistyöryhmän käyttöä varten varmistettaisiin riittävä tietosuojasaaminen.

Lopuksi

Asiassa on kuitenkin kysymys kaikkien osapuolten kannalta mittavasta uudistuksesta, jolla voi olla kansalaisten oikeusturvan kannalta merkittävät vaikutukset siten kuin tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa tarkoitetaan. Nyt sellainen riskiperusteisuuteen perustuva arviointi esityksestä puuttuu. Se on osin jopa ymmärrettävääkin, koska oikeusministeriön asettama Tatti-työryhmä ei ole vielä julkaissut ohjeitaan kansallisen liikkumavaran käytöstä ja vaikutusten arvioinnin tekemisestä. Pidän aivan selvänä, että rekisterinpitäjän on se joka tapauksessa itsekin tehtävä ja tarvittaessa oltava yhteydessä tietosuojaviranomaiseen.

Reijo Aarnio
tietosuojavaltuutettu